

 DEEL 2

Planologische Kernbeslissing

Ruimte voor de Rivier

- ~ Hoofdpijnen uit de inspraak
- ~ Ontvangen adviezen
- ~ Bestuurlijk overleg

Februari 2006

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding	5
Hoofdstuk 2 Hoofdpijnen uit de inspraak	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Totstandkoming PKB deel 1	9
2.3 Regioadvies	9
2.4 Beleidslijn Ruimte voor de Rivier	9
2.5 Doelstellingen: veiligheid en ruimtelijke kwaliteit	9
2.6 De taakstelling	10
2.7 Het Basispakket	11
2.8 Alternatieve maatregelen	20
2.9 De lange termijnvisie en reserveringen	22
2.10 Reacties van belangengroeperingen	24
2.11 Schadevergoeding	26
Hoofdstuk 3 Ontvangen adviezen	29
3.1 Inleiding	29
3.2 Commissie voor de milieueffectrapportage	30
3.3 VROM-raad	58
3.4 College van Rijksadviseurs	84
Hoofdstuk 4 Bestuurlijk overleg	91
4.1 Inleiding	91
4.2 Bestuurlijk Overleg in Wageningen (30 augustus 2005)	91
4.3 Bestuurlijk Overleg in Gorinchem (6 september 2005)	94
4.4 Bestuurlijk Overleg in Zutphen (15 september 2005)	97
Hoofdstuk 5 Bijlage	103
Namen en adressen van de sprekers	104

Inleiding

Op 1 juni 2005 heeft het kabinet de Ontwerp Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier, ook wel PKB deel 1 geheten, uitgebracht. Tegelijk met PKB deel 1 zijn het Milieueffectrapport (MER) (inclusief samenvatting), de Kosten-batenanalyse, het Strategisch Kader Vogel- en Habitatrichtlijn en het Regioadvies verschenen. Dit hele pakket is van 1 juni 2005 tot en met 23 augustus 2005 ter inzage gelegd op een groot aantal locaties verspreid over het rivierengebied en beschikbaar gesteld op de internetsite van het project. PKB deel 1 en het MER zijn tevens in Duitse vertaling verschenen. Deze documenten zijn ook in Duitsland op de voor dat land gebruikelijke wijze ter inzage gelegd.

Na de publicatie van PKB deel 1 is een inspraakprocedure doorlopen conform artikel 2a, lid 2, van de Wet op de ruimtelijke ordening. Op PKB deel 1 en het MER was inspraak mogelijk. Het was mogelijk schriftelijk of per email in te spreken, en er hebben 11 hoorzittingen plaatsgevonden waar mondeling ingesproken kon worden.

Het Bevoegd Gezag heeft een drietal adviesorganen advies gevraagd over PKB deel 1 en het MER. De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft op 14 oktober 2005 een toetsingsadvies over het Milieueffectrapport Ruimte voor de Rivier uitgebracht, de VROM-raad heeft op 27 oktober 2005 advies uitgebracht over de PKB deel 1 en het College van Rijksadviseurs heeft op 26 oktober 2005 advies uitgebracht over de PKB deel 1.

Tijdens de periode dat de documenten ter inzage lagen, heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen de verantwoordelijk bewindspersonen en vertegenwoordigers van regionale en lokale overheden.

Voor u ligt PKB Ruimte voor de Rivier deel 2. Hierin zijn de resultaten van inspraak, advies en bestuurlijk overleg opgenomen. Hoofdstuk 2 beschrijft op hoofdlijnen de inhoud van de ontvangen inspraakreacties. In hoofdstuk 3 zijn de ontvangen adviezen opgenomen. Hoofdstuk 4 bestaat uit de verslagen van de gevoerde bestuurlijke overleggen.

In PKB deel 2 wordt uitsluitend een weergave gegeven van de ontvangen reacties. In PKB deel 3 geeft het kabinet een reactie op de ontvangen reacties.

Figuur 1 Overzicht van de herkomst van de inspraakreacties

Hoofdpijnen uit de inspraak

2.1 Inleiding

De inspraakprocedure heeft in totaal 2843 inspraakreacties opgeleverd. Hiervan zijn 58 reacties mondeling ingediend tijdens de hoorzittingen, de overige reacties zijn schriftelijk ingediend. Er zijn veel inhoudelijk gelijklopende reacties ontvangen, het aantal unieke reacties betrof 627. Het merendeel van de inspraakreacties is afkomstig van individuele burgers in het projectgebied. Daarnaast hebben 100 agrariërs en diverse belangenverenigingen (224) een inspraakreactie gegeven. Er hebben 7 provincies, 49 gemeenten, 3 regio's en 10 waterschappen gereageerd. De reacties zijn vooral afkomstig van insprekers uit het rivierengebied zelf. De inspraakprocedure in Duitsland heeft in totaal 52 inspraakreacties opgeleverd. Een overzicht van de herkomst van de inspraakreacties is gegeven in figuur 1.

Het overgrote deel van de inspraakreacties is gericht op de keuzes die in de PKB zijn gemaakt voor specifieke maatregelen. Daarnaast is een aantal algemene onderwerpen uit de PKB regelmatig in de inspraakreacties aan de orde gesteld. Het MER heeft aanzienlijk minder reacties opgeroepen.

In dit hoofdstuk worden de onderwerpen die in de inspraak naar voren zijn gebracht op hoofdpijnen besproken.

2.2 Totstandkoming PKB deel 1

De gang van zaken rond de totstandkoming van PKB deel 1 is door overheden over het algemeen anders beoordeeld dan door de burgers.

Waardering voor het besluitvormingsproces

De meeste overheden hebben aangegeven de gang van zaken rond de totstandkoming van de PKB als prettig en coöperatief te hebben ervaren. Enkele gemeenten kijken hier anders tegen aan en hebben het gevoel overvallen te zijn door besluiten van rijkswege.

Kanttekeningen bij het besluitvormingsproces

Burgers hebben een andere perceptie over de gang van zaken: zij delen de tevredenheid van de overheden niet. Zij beoordelen de procedure en de hiervoor in het leven geroepen projectorganisatie als (onnodig) complex en ondoorzichtig. De informatievoorziening gedurende de periode van planvorming wordt door een aantal insprekers als (volstrekt) onvoldoende gezien, waardoor zij zich overrompeld voelen door de gemaakte keuzes. Een aantal insprekers geeft aan teleurgesteld te zijn dat zij niet eerder in het ontwerpproces betrokken zijn en verwacht dat dit in de toekomst wel zal gebeuren. Enkele insprekers geven aan niet goed geïnformeerd te zijn over de data waarop de informatiebijeenkomsten en hoorzittingen plaatsvonden. Ook zijn er insprekers die het niet juist vinden dat de inspraakperiode in de zomermaanden heeft plaatsgevonden.

Sommige burgers bepleiten zo snel mogelijk met de uitvoering te beginnen; zij geven aan dat 'het allemaal veel te lang duurt'.

2.3 Regioadvies

Veel insprekers (71) hebben in hun inspraakreactie verwezen naar het Regioadvies. Veel van hen zijn er voor om meer maatregelen die in dit advies worden voorgesteld in het basispakket op te nemen. Sommige insprekers zijn ronduit ontevreden dat dit niet al het geval was. Zij verwijten het rijk een proces van jaren lang overleg te negeren door de maatregelen die in dat advies voorkomen niet op te nemen in de PKB. Andere insprekers spreken geen oordeel uit over het proces, maar verwijzen naar maatregelen uit het Regioadvies die zij de voorkeur geven boven maatregelen uit het basispakket. Er zijn ook insprekers die naar invulling vragen van de ruimtelijke impuls die in het Regioadvies is aangekondigd. Tenslotte zijn er ook insprekers die de status van het Regioadvies betwisten, omdat zij menen dat hun belang niet voldoende tot uitdrukking is gebracht in het Regioadvies.

2.4 Beleidslijn Ruimte voor de Rivier

Er zijn vierentwintig inspraakreacties binnengekomen waarin aandacht gevraagd wordt voor de relatie tussen de PKB en de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier. Deze relatie wordt door een aantal insprekers als onduidelijk ervaren. Men heeft behoefte aan duidelijkheid over wat wel en niet meer kan in het rivierengebied. Er moet duidelijkheid verschaft worden over de toepassing van de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier in gebieden die niet gereserveerd zijn voor de PKB Ruimte voor de Rivier. Dit wordt weerspiegeld in vragen over de concrete locaties. Eén inspreker pleit vanuit het oogpunt van vereenvoudiging van regelgeving dat de PKB Ruimte voor de Rivier de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier zou moeten vervangen. Enkele andere insprekers pleiten juist voor het handhaven van de Beleidslijn naast de PKB.

Flexibiliteit

Verschillende insprekers zijn van mening dat de Beleidslijn niet flexibel is en bovendien rigide wordt toegepast. De Beleidslijn zou hiermee regionale ruimtelijke ontwikkeling, bijvoorbeeld in de vorm van recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden, in de weg staan. Dit is in de ogen van de insprekers niet wenselijk. Eén van deze insprekers bepleit daarom een flexibele toepassing van de Beleidslijn, bijvoorbeeld met de mogelijkheid tot saldering. Andere insprekers pleiten voor aanpassing van de Beleidslijn, mede aan de hand van regionale inbreng. Enkele insprekers vragen in dit kader om meer duidelijkheid over de herziening van de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier. Zij betreuren, dat de evaluatie van de Beleidslijn niet is meegenomen bij het vaststellen van de PKB. Gemeenten kunnen nu geen rekening houden met een eventuele aanpassing of herziening van de Beleidslijn bij het opstellen van bestemmingsplannen. Er wordt voorgesteld de planning van de aanpassingen van de Beleidslijn en die van de vaststelling van de bestemmingsplannen op elkaar af te stemmen.

Een aangepaste Beleidslijn zou genuanceerd om moeten gaan met formele functieveranderingen van buitendijkse bebouwing, waar geen sprake is van feitelijk ander gebruik. Ook kleine aanpassingen aan maatschappelijke ontwikkelingen moeten volgens insprekers mogelijk blijven.

2.5 Doelstellingen: veiligheid en ruimtelijke kwaliteit

De doelstellingen van het project worden door niemand betwist. Men is er over het algemeen van overtuigd dat het belangrijk is om maatregelen ten behoeve van de veiligheid te treffen. De invloed van klimaatveranderingen wordt door veel insprekers onderkend. Het verbeteren van de

ruimtelijke kwaliteit wordt over het algemeen als een vanzelfsprekende doelstelling beoordeeld. Een enkele inspreker geeft aan er geen vertrouwen in te hebben dat er daadwerkelijk gekoppeld invulling gegeven zal worden aan beide doelstellingen.

Het realiseren van veiligheid als hoofddoelstelling

Zoals de veiligheidsdoelstelling niet ter discussie wordt gesteld, wordt ook de wijze waarop de veiligheidsdoelstelling gerealiseerd zal worden, namelijk door het geven van meer ruimte aan de rivier, in de inspraak nauwelijks ter discussie gesteld. In verschillende reacties wordt deze keuze juist expliciet ondersteund.

Er zijn wel veel vragen gesteld bij de manier waarop ruimte gegeven wordt aan de rivier. Veel insprekers stellen dat deze ruimte primair gezocht moet worden in het buitendijks gebied, in de uiterwaarden of het zomerbed. Deze hebben in de ogen van insprekers primair een waterstaatskundige functie. Er wordt in dit verband door insprekers regelmatig gewezen op vermeend achterstallig onderhoud van de uiterwaarden hetgeen geleid zou hebben tot teveel opslag van bomen en struiken in de uiterwaarden. Ook wordt, met name ten aanzien van de IJssel gesteld dat de rivierbedding de laatste jaren niet meer is uitgebaggerd. Veel insprekers zijn van mening dat dit achterstallige onderhoud eerst uitgevoerd zou moeten worden, en dat dit er toe zou kunnen leiden dat er minder ruimtelijke maatregelen noodzakelijk zijn.

Een aantal (27) insprekers wijst er in dit verband ook op, dat dijkverbetering als maatregel niet vergeten mag worden; deze insprekers zijn van mening dat dit (lokaal) nog steeds een goede en realistische maatregel is.

Het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het rivierengebied

De tweede doelstelling, het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het rivierengebied, wordt - net als de hoofddoelstelling - over het algemeen ondersteund. Er zijn insprekers die van mening zijn dat de invulling van het begrip ruimtelijke kwaliteit onduidelijk is gebleven. Sommige insprekers vinden de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse van de locaties waar maatregelen zijn voorzien al zo hoog, dat de voorgestelde maatregelen hier geen verbetering in kunnen brengen en mogelijk zelfs juist leiden tot een verslechtering.

2.6 De taakstelling

Er zijn veel vragen gesteld over de omvang van de taakstelling die opgelost moet worden. Enkele insprekers zijn van mening dat de dijkversterking die na de

hoogwaterstanden van 1993 en 1995 heeft plaatsgevonden, voldoende veiligheid heeft opgeleverd en vinden dat er geen reëel risico meer bestaat dat overstromingen plaatsvinden. Zij geloven daarom niet dat de veiligheid nog verder toeneemt door de maatregelen die in de PKB zijn voorgesteld. Zij vinden in de PKB geen duidelijke beleidsuitgangspunten die de noodzaak voor verdergaande maatregelen aantonen.

De meeste insprekers beschouwen de maatgevende afvoer bij Lobith van 16.000 m³/s als een gegeven, aan de hand waarvan de korte termijn taakstelling wordt bepaald. Veel insprekers willen echter meer informatie over de concrete hoogwaterstanden die op specifieke plaatsen in het rivierengebied te verwachten zijn. Deze informatie wordt gevraagd, omdat zij niet overtuigd zijn van de omvang van die taakstelling en de daaruit voortvloeiende noodzaak van bepaalde maatregelen.

Afvoerverdeling

Een aantal reacties gaat over de keuzes die over de afvoerverdeling zijn gemaakt. Deze reacties wijzen niet allemaal dezelfde kant op. Enkele insprekers zijn van mening dat de Neder-Rijn/Lek niet alleen op de lange termijn zou moeten worden ontzien, maar ook op de korte termijn. Er zijn ook insprekers die vinden dat juist de IJssel moet worden ontzien. In een aantal gevallen wordt naar voren gebracht, dat er bij het ontzien van Neder-Rijn/Lek en IJssel meer water over de Waal gestuurd zou moeten worden.

Lange termijn

De keuze om voor de lange termijn uit te gaan van een maatgevende afvoer bij Lobith van 18.000 m³/s wordt door veel insprekers als onrealistisch beschouwd. Veel insprekers geven aan dat er bij een dergelijke afvoer al sprake is van een grote watersnood in Duitsland, waardoor de 18.000 m³/s bij Lobith niet gehaald zal worden. Verschillende insprekers wijzen naar de resultaten van de gezamenlijk Nederlands-Duitse studie en geven aan dat er op basis van die studie geen argumenten zijn om voor dit uitgangspunt te kiezen. Ook de (effecten van) klimaatverandering waarop de PKB is gebaseerd, is volgens een aantal insprekers met te veel onzekerheden omgeven om reserveringen te rechtvaardigen. Dit brengt een aantal insprekers ertoe te pleiten voor uitstel van de reserveringen voor de lange termijn totdat meer zekerheid over de ontwikkelingen en toekomstige taakstellingen bestaat.

Negen insprekers wijzen op het belang van een stroomgebiedbenadering bij het vaststellen van nationale taakstellingen en vragen zich af of hierover geen internationaal overleg moet plaatsvinden.

2.7 Het Basispakket

Het overgrote deel van de inspraakreacties is gericht op specifieke maatregelen uit het basispakket en is vooral afkomstig van insprekers die direct in hun belangen worden geraakt door de maatregelen. De insprekers wijzen over het algemeen op negatieve effecten van deze maatregelen en stellen de gemaakte keuzes ter discussie. Veel maatregelen uit het basispakket zijn besproken in de inspraak, soms slechts in één reactie, soms in honderden inhoudelijk identieke reacties. Hieronder worden de maatregelen waarover meerdere inspraakreacties zijn ontvangen besproken.

Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld

Er zijn 916 inspraakreacties ontvangen over de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld, waarvan 861 identieke. Enkele insprekers zijn voorstander van de aanleg van de hoogwatergeul. Andere maatregelen zouden meer negatieve effecten hebben. Eén van de voorstanders geeft wel aan dat de landschappelijk aantrekkelijke natuurgebiedjes aan de noordkant bij aanleg van de hoogwatergeul moeten worden gespaard. Een andere inspreker geeft aan dat hij graag zou zien dat het gebied van de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld wordt ingericht als natuurgebied en niet als recreatiegebied.

Veruit de meeste van de 916 insprekers is het niet eens met deze maatregel. Verschillende insprekers geven aan dat er onvoldoende overleg heeft plaatsgevonden met de inwoners en de gemeente, waardoor er in de besluitvorming over deze maatregel onvoldoende rekening is gehouden met diens meningen. Zij geven ook aan dat de gemeente niet betrokken is geweest bij de totstandkoming van het Regioadvies, en dat dit advies, dat ook tot aanleg van deze hoogwatergeul adviseert, dus geen draagvlak heeft en herzien zou moeten worden.

Veiligheid

Veel insprekers vrezen dat door de aanleg van de hoogwatergeul hun veiligheid in het geding is. De dijken staan doorgaans droog, waardoor ze niet sterk genoeg zouden zijn op het moment dat het water komt. Zij stellen ook dat er een badkuip ontstaat tussen de hoogwatergeul en de IJssel, waarin de veiligheid van mens en dier bij calamiteiten in gevaar is, onder andere door de gebrekkige mogelijkheden voor evacuatie. De ontsluiting van de badkuip leidt ook tot intensiever gebruik van de IJsseldijk, wat leidt tot een vergroot veiligheidsrisico voor de bewoners, agrariërs en recreanten.

Ruimtelijke kwaliteit

Veel insprekers betwijfelen of de aanleg van de

hoogwatergeul wel leidt tot verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. De dijken die nodig zijn voor de hoogwatergeul tasten het open landschap aan. Het uitzicht op de Veluwerand gaat verloren, ondanks dat er volgens insprekers in het streekplan staat dat het huidige open komlandschap behouden moet blijven. De ingreep vindt volgens verschillende insprekers plaats in een landschap met hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Effecten

Een aantal insprekers spreekt van aantasting van de woonomgeving. Er zullen verplichte verhuizingen zijn met alle sociale gevolgen van dien. Andere insprekers wijzen op de invloed van de noodzakelijke gemalen op de woonomgeving. De waarde van het onroerend goed in de badkuip neemt volgens insprekers af.

Verschillende insprekers wijzen erop dat de hoogwatergeul negatieve gevolgen heeft op de weidevogelstand in het gebied, onder andere door aantasting van het weidevogelgebied Vorchter- en Wapenvelderbroek.

Veel insprekers wijzen op de gevolgen van de hoogwatergeul voor de landbouw. De ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijven worden enorm beperkt, terwijl een aantal bedrijven direct in hun bestaan wordt bedreigd. Hierbij speelt de versnippering van landbouwgronden, de verslechtering van de waterhuishouding en de graskwaliteit in het landbouwgebied dat buitendijks komt te liggen, een rol. Hierbij wordt ook gewezen op het feit dat de landbouwsector in het gebied recentelijk ook zwaar getroffen is door de MKZ-crisis. Insprekers geven aan dat na die crisis beloofd was het gebied met rust te laten. Nu komt de keuze voor deze maatregel op een aantal insprekers over als een poging om boeren weg te pesten om zogenaamd nieuwe natuur te maken.

Alternatieven

Er is door de insprekers een aantal alternatieven voor de hoogwatergeul naar voren gebracht. Zo zijn er alternatieve locaties voor een hoogwatergeul gesuggereerd: verder van Veessen af, bij de Wetering, waar de landbouwgrond van slechtere kwaliteit is en al natuurgronden aanwezig zijn. Een andere inspreker geeft aan de geul liever aan de oostzijde van de IJssel te zien, omdat hiermee voorkómen kan worden dat landbouwgebied verloren gaat. Ook wordt een dijkverlegging bij Marle gesuggereerd. Veel insprekers geven aan dat zij liever eerst bomen en struiken uit de uiterwaarden willen verwijderen en het zomerbed van de IJssel uit willen baggeren. Ook wordt dijkversterking als alternatief gezien. Anderen vermoeden dat het niet langer toelaten van woningbouw en het verlagen van kades ook voldoen. Weer anderen geven aan dat de mogelijkheid om water af te voeren over het Apeldoorns Kanaal onderzocht zou moeten worden. Tenslotte wordt gewezen op de mogelijkheid om water bovenstrooms op te vangen, omdat het IJsselmeer beperkte opvangcapaciteit heeft.

Eén inspreker vindt dat vooral het verlies van woningen en woonkwaliteit zwaar moet meewegen in de beoordeling van deze alternatieven.

Dijkverlegging Lienden en depot Marspolder

Er zijn ruim 800 inspraakreacties ontvangen over de dijkteruglegging bij Lienden (852) en/of het realiseren van een bergingslocatie voor overtollige grond in de Marspolder (835). Ruim 780 reacties hiervan zijn identiek.

Sommige insprekers wijzen er op dat er sinds 1976 herhaaldelijk is ingegrepen in de omgeving van de Marspolder. Het feit dat er mogelijk opnieuw ingrepen plaats zouden moeten vinden, is in de ogen van insprekers schandelijk gedrag van de overheid. Men acht dijkverlegging niet logisch. In dit verband wordt opgemerkt dat de stelling uit PKB deel 1 dat de Marspolder voorheen een uiterwaard is geweest niet juist is. Een enkele inspreker geeft aan dat de bedrijfsvoering van zijn bedrijf in het geding is als gevolg van de dijkverlegging. Met name de effecten van de kwel die binnendijks ontstaat op de fruitteeltbedrijven worden als belangrijk negatief effect genoemd.

Gronddepot

Voor het realiseren van een bergingslocatie voor overtollige grond in de Marspolder roept reacties op: de insprekers zijn hier zonder meer op tegen. Er worden hiervoor verschillende argumenten genoemd. Men is zeer bezorgd over de kansen op verontreiniging van grond- en oppervlaktewater als gevolg van uitspoeling uit het depot. Men acht deze kansen reëel, omdat de Marspolder een open bodem heeft. Deze verontreinigingen kunnen in de

ogen van de insprekers de verschillende functies die het omliggende gebied heeft, negatief beïnvloeden. Men denkt daarbij vooral aan de functie van de Betuwe in het algemeen en de Marspolder in het bijzonder als landbouw-, recreatie- en natuurgebied. Insprekers vrezen verlies van flora en fauna en aantasting van boomgaarden en tuinen door het Rijnwater. Ook de eventuele consequenties voor drinkwaterwinning zijn volgens insprekers niet onderzocht. Men geeft aan dat de schade aan deze functies niet verzekeraar is. Insprekers zijn van mening dat er geen objectieve analyse van de risico's is gemaakt. Men is van mening dat volgende generaties niet moeten worden opgezadeld met giftig slib en vuil water. Een enkele inspreker vindt het schrijnend dat de Marspolder wordt ingericht als bergingslocatie, terwijl de gifbelt Rhenense brug niet wordt opgeruimd.

Effecten

Naast de risico's van de stortlocatie wordt ook ingegaan op de aantasting van de huidige waarden van het gebied. Het gebied heeft in de ogen van insprekers een hoge ruimtelijke kwaliteit die als gevolg van de maatregelen zwaar onder druk komt te staan. De woonomgeving wordt aangetast en de verkeersveiligheid komt in het geding door afvoer van specie met vrachtauto's. Het natuurgebied dat momenteel is gerealiseerd in de Marspolder is in de ogen van een aantal insprekers een voorbeeld van goede samenwerking tussen bewoners, ontzanders, overheid en het Geldersch Landschap. Het heeft geleid tot een gebied met hoge natuurwaarden, die volgens de insprekers ernstig miskend worden. De verdere ontwikkeling van natuur komt ernstig onder druk te staan, wanneer bij hoogwater vervuild Rijnwater in het gebied komt te staan. Sommige insprekers zijn van mening dat het kapitaalvernietiging is wanneer in dit recent gecreëerde natuurgebied wordt ingegrepen. Een enkele inspreker

plaatst bovendien kanttekeningen bij de kwaliteit van de raming van de voorgenomen maatregelen in het gebied.

Sommige insprekers zijn tegen het storten van slib van klasse 3 en 4 in zandwinputten en pleiten voor het tijdelijk bovengronds opslaan van het slib, tot een goede verwerkingsmethode beschikbaar is.

Dijkteruglegging Lent

Over de dijkteruglegging bij Lent zijn 532 inspraakreacties ontvangen, waarvan 485 gelijke. Vrijwel zonder uitzondering zijn deze insprekers van mening dat de dijkteruglegging bij Lent niet uitgevoerd zou moeten worden. Zij vinden de gevolgen van de dijkteruglegging veel te ingrijpend. Er moeten hiervoor in hun ogen teveel woningen, historische gebouwen en monumentale bomen wijken, de aanwezige cultuurhistorische waarden worden te ernstig aangetast. Dit grijpt diep in in de privé- en belevingswereld van betrokkenen. Bovendien verwachten zij een aanzienlijke hoeveelheid kwel in het binnendijkse gebied; een problematiek die volgens de insprekers als onoplosbaar wordt beschouwd. Een inspreker wijst er op dat het CPB de dijkteruglegging Lent als 'zeer kostenineffectief' heeft bestempeld.

De dijkteruglegging vergt een aanpassing van de Waalbrug bij Nijmegen. Dit heeft volgens insprekers negatieve gevolgen voor de bereikbaarheid van de stad, omdat Nijmegen vanuit het noorden onbereikbaar wordt. Zij veronderstellen daarbij dat de tweede stadsbrug niet gereed zal zijn vóór de dijkteruglegging. Bij een uiterwaardvergraving doet dit bereikbaarheidsprobleem zich volgens insprekers niet of nauwelijks voor.

Nut en noodzaak

Nut en noodzaak van de maatregel wordt algemeen betwijfeld, omdat voor de korte termijn al niet uitgegaan zou zijn van de juiste taakstelling en de werkelijke dijkhoogten. Wanneer dit wel zou gebeuren, vervalt volgens de inspreker de noodzaak voor het aanleggen van een geul door Lent. Het argument dat de maatregel noodzakelijk is om zo te voorkómen dat er op de lange termijn nog eens ingegrepen moet worden, vinden insprekers niet steekhoudend, vooral omdat de aanname dat op de lange termijn een afvoer van 18.000 m³/s kan worden verwacht, in hun ogen onvoldoende is onderbouwd.

Enkele insprekers wijzen op de procedurele gang van zaken, namelijk het feit dat voor de dijkteruglegging Lent een afzonderlijke projectnota/MER is opgesteld, parallel aan de PKB. Zij zijn van mening dat de situatie bij Lent geïsoleerd van de andere maatregelen in de PKB in kaart is gebracht, waardoor bij de keuze voor dijkteruglegging ten onrechte alternatieven elders buiten beschouwing zijn gelaten.

Alternatieven

Als alternatief wordt over het algemeen dijkhandhaving in combinatie met de uiterwaardvergraving in de Gendtsche Polder en de Lentse Uiterwaard voorgesteld. Dit alternatief zou minder proceduredtijd vragen dan dijkverlegging, omdat er voor de uiterwaardvergraving geen MER nodig is. Bovendien geven insprekers aan dat dit alternatief ook uit kostenoverwegingen te prefereren zou zijn. Voor de lange termijn kan dan een beperkt gebied worden gereserveerd.

De overheden in het gebied zijn vóór de dijkteruglegging, ondermeer vanwege de flexibiliteit van de maatregel.

Dijkverleggingen Cortenoever en Voorster Klei

Er zijn 32 inspraakreacties ontvangen met betrekking tot de dijkverleggingen Cortenoever en Voorster Klei. Een enkele inspreker betuigt steun aan deze maatregelen, de meeste van deze reacties zijn tegen de keuze voor deze maatregelen gericht.

Ruimtelijke kwaliteit

Men vraagt zich af of de dijkverleggingen de ruimtelijke kwaliteit in het gebied ten goede komt. Er wordt in dit kader onder andere gewezen op de mogelijke effecten van de dijkverlegging Cortenoever op drie rijksmonumenten, een gemeentelijk monument en monumentale boerderijen die wellicht ook monumentenstatus verdienen. Bovendien ligt Cortenoever volgens de insprekers in een Belvédèregebied. Daarnaast komen door de dijkverlegging woningen van insprekers buitendijks te liggen, met mogelijke wateroverlast tot gevolg. Men vraagt zich af hoe de bereikbaarheid van deze woningen is bij hoogwater en in noodsituaties. Binnendijks verwachten de insprekers kwelproblemen als gevolg van de dijkverleggingen. Ook wijzen verschillende insprekers op de zeer ernstige gevolgen van de dijkverleggingen voor de bedrijfsvoering van agrarische bedrijven, zoals waardevermindering van onroerende goederen en beperkte bruikbaarheid van gronden. De verwachting wordt uitgesproken dat de kwaliteit van de landbouwgronden afneemt, doordat er bij overstromingen vervuilde grond in de uiterwaarden terecht kan komen. Een van de agrariërs uit het gebied stelt in dit kader voor de dijk niet tot het maaiveld af te graven, maar een overloop te

creëren in combinatie met de mogelijkheid de gebouwen watervrij te houden. Men is van mening dat het feit dat Cortenoever ook nog voor de lange termijn gereserveerd kan worden, onevenredig zwaar op het gebied drukt en het gebied op slot zet. Dit geeft jarenlange onzekerheid.

Alternatieven

Er zijn verschillende alternatieven voor maatregelen in het buitendijkse gebied gesuggereerd voor de dijkverleggingen. Er wordt gepleit voor één of meer uiterwaardvergravingen in combinatie met een hoogwatergeul bij de 'flessenhals' Zutphen. De uiterwaardvergravingen zouden bijvoorbeeld in de Brummensche waarden, Reuverswaard en Rammelerwaard of Bronkhorster Waarden plaatsvinden. Ook is voorgesteld de uiterwaarden op te schonen, de doorstroming ter hoogte van Oude Zutphense brug te vergroten, en/of een nevengeul te graven in de uiterwaarden ter hoogte van Reuverswaard. Ook geven enkele sprekers aan dat reductie van de zijdelingse toestroom op de IJssel meegenomen moet worden in het basispakket. Er zijn ook sprekers die het inzetten van dijkverhoging, dijkversterking en dijkversterking als een realistische maatregel onder de aandacht brengen.

Relatie dijkverlegging Cortenoever en Voorsterklei met de hoogwatergeul Zutphen

Enkele sprekers bezien de dijkverleggingen Cortenoever en Voorsterklei in relatie tot de hoogwatergeul Zutphen. Sommige van hen prefereren de dijkverleggingen in plaats van de hoogwatergeul, omdat de rivier dan op een natuurlijker manier de ruimte kan krijgen. Anderen stellen juist voor de hoogwatergeul op de korte termijn te realiseren, waardoor de dijkverleggingen overbodig worden. Een andere spreker gaat er echter van uit dat deze maatregelen uiteindelijk alle drie nodig zijn. Een enkele spreker is tegen elk van de drie maatregelen.

Hoogwatergeul Zutphen

Over de hoogwatergeul Zutphen zijn 10 reacties ontvangen. Niet alle van deze sprekers zijn overtuigd van de noodzaak van deze maatregel. Er wordt gesteld dat die noodzaak moet volgen uit veiligheidsoverwegingen en niet uit de wens tot woningbouw.

Enkele sprekers zijn voorstander van de hoogwatergeul. Zij zijn tegen het economisch op slot zetten van het gebied waarin de hoogwatergeul gepland is. Het op korte termijn realiseren daarvan heeft het voordeel dat de grootschalige ingrepen in het gebied gecoördineerd en binnen hetzelfde tijdvenster kunnen plaatsvinden. Er moet dan wel duidelijkheid verschaft worden over het tracé van de hoogwatergeul, zodat snel duidelijkheid kan worden geboden aan de in het gebied gevestigde glastuinders. Ook zou duidelijkheid moeten worden geboden over eventuele schaderegelingen.

Ten aanzien van de overige effecten van de hoogwatergeul wordt gesteld dat het verlies van monumenten te allen tijde zou moeten worden voorkomen. Er worden bovendien vraagtekens gezet bij de beoordelingen die in het MER zijn opgenomen ten aanzien van de invloed van de kwel op bestaande bebouwing en de waardering voor landschap, natuur en recreatie van de binnendijkse gronden.

Wilpsche Klei, Bolwerkswaarden, Ossewaarden

Ruim tien sprekers hebben gereageerd op de plannen nabij en in Deventer.

Sommigen zijn het niet eens met deze maatregelen en wijzen erop dat het aanleggen van een geul tussen Ossenwaard en Bolwerksplas een grote ingreep in het cultuurhistorisch belangrijke beschermde stadsgezicht van Deventer zal betekenen. Men vraagt zich af waarom de vergraving van de Bolwerksplas met die in de Ossenwaard verbonden moet worden en of de gewenste verlaging niet ook bereikt kan worden door de uiterwaarden verder uit te graven. Er wordt in dit verband op de status gewezen van het gehele oevergebied tegenover de stad Deventer als onderdeel van een beschermd stadsgezicht en op het Worplantsoen en het IJsselhotel als monumenten. Enkele

insprekers zijn van mening dat de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse van de Bolwerksplas en de Ossenwaard erg hoog is en niet verder verbeterd kan en hoeft te worden.

Verskillende insprekers geven aan moeite te hebben met de uitbreiding van het IJsselhotel, anderen vragen zich af waarom het Stadsland bij Deventer aan het winterbed is onttrokken.

Voorwaarden

Voor enkele insprekers is de maatregel alleen onder voorwaarden acceptabel. Het zou een no-regret-maatregel moeten zijn of nodig als alternatief voor de reductie van de zijdelingse toestroom naar de IJssel, en moeten passen binnen de recent vastgestelde visie IJselfront. De ruimtelijke kwaliteit zou aantoonbaar moeten toenemen, en de hoogte van de bestaande zomerdijk zou intact moeten blijven, terwijl de nadelen voor het landbouwkundig gebruik financieel moeten worden gecompenseerd. Er zijn verschillende aandachtspunten voor de verdere uitwerking gegeven. Zo zouden de uiterwaardvergravingen in het belang van ruimtelijke kwaliteit rond Deventer in relatie tot elkaar uitgewerkt moeten worden. Wanneer gezocht wordt naar integratie van verschillende doelstellingen, zouden hoge ecologische, landschappelijke en stedenbouwkundige waarden bereikt kunnen worden. Ook afstemming met de visie IJselfront is volgens de insprekers noodzakelijk. Een inspreker ziet kansen voor natuur en landschap bij vergraving van de Wilpsche Klei en pleit voor vergraving van deze uiterwaard in samenhang met de inzichten voor de Stads-Bolwerksweiden en Ossenwaard. Een andere inspreker pleit ervoor dat de maatregelen in de Bolwerksplas en Ossenwaard achterwege moeten blijven en dat gekozen moet worden voor maatregelen in de Wilpsche Klei. Ook is aandacht gevraagd voor het waardevolle uiterwaardengebied van landgoed de Poll, maar ook voor bestaande keringen.

Verskillende insprekers zijn van mening dat de hoogwatergeul bij Deventer meer prioriteit moet krijgen, zodat ingrijpende en kostbare ingrepen in de uiterwaarden voorkomen kunnen worden. Andere insprekers stellen echter juist dat er voor deze maatregel geen draagvlak bestaat, vanwege de negatieve effecten van deze geul.

Dijkverlegging Westenholte

Er zijn 14 reacties ontvangen over de dijkverlegging Westenholte. In al deze reacties wordt nut en noodzaak van deze maatregel ter discussie gesteld. Men is niet overtuigd dat er inderdaad meer water door de IJssel gaat stromen. Een inspreker geeft aan dat de dijken bij Westenholte begin jaren negentig ook al zijn verlegd en verhoogd en vraagt om uitleg van het nut van deze nieuwe dijkverlegging. Een andere inspreker vraagt zich af waarom er geen maatregelen zijn gepland bij de IJsselbrug, terwijl daar ook een flessenhals aanwezig is.

Men geeft aan dat men niet verwacht dat de ruimtelijke kwaliteit in het gebied bevorderd wordt door de dijkverlegging: de huidige kwaliteit is reeds hoog. De insprekers vinden het onduidelijk welke kansen de provincie en gemeente zien in relatie tot deze maatregel.

Verskillende insprekers geven aan dat hun woning zal moeten verdwijnen of vrezende dat hun woongenot onder druk komt te staan door de dijkverlegging. Het uitzicht zal veranderen en zij verwachten dat hun privacy aangetast zal worden door fietsers op de dijk. Ook verwachten verschillende insprekers dat een aantal agrarische bedrijven hun bestaansrecht verliest. Men verwacht dat de schade die hieruit voortvloeit gecompenseerd wordt door het rijk.

Nieuwe natuur

Een aantal insprekers is het niet eens met de realisatie van nieuwe natuur. Men vindt het niet acceptabel dat zij moeten wijken voor nieuwe natuur. Ook verwacht men overlast bij aanleg van een moeras, onder andere overlast door insecten; stankoverlast en risico's van eventuele ziekteoverbrenging. Andere insprekers geven aan, dat in het MER de negatieve effecten van de dijkverlegging op natuur en vogels over het hoofd zijn gezien. Zij vragen zich af hoe deze effecten zullen worden gemitigeerd.

Alternatieven

De insprekers brengen verschillende alternatieven naar voren. Men geeft aan dat de IJssel op diepte gehouden zou moeten worden, dat de uiterwaarden opgeschoond moeten worden, dat de zijdelingse toestroom verminderd moet worden. De hoogwatergeul bij Kampen wordt als alternatief voorgesteld. Ook stelt men voor knelpunten te verwijderen, zoals de Stadsbrug van Kampen of de bocht bij Zalk af te snijden.

Enkele insprekers vragen aandacht voor het nieuwe landgoed in Westenholte en vragen zich af wat prioriteit heeft: dijkverlegging of het nieuwe landgoed. Eén inspreker geeft aan dat natuur prioriteit heeft boven het landgoed, maar dat dit mogelijk kan samengaan. Een andere inspreker wil niet dat de aanleg van het nieuwe landgoed wordt gebruikt om de dijkverlegging te promoten.

Hoogwatergeul Kampen

Er zijn 10 reacties ontvangen met betrekking tot de hoogwatergeul Kampen.

Een aantal van deze insprekers is het niet eens met de keuze voor deze maatregel, omdat zij niet overtuigd zijn van nut en noodzaak van deze maatregel. De grootste bedreiging in het gebied ontstaat door storm, en daar werkt de hoogwatergeul niet tegen. Men vreest dat als gevolg van de maatregel hogere waterstanden op het Ketelmeer zullen optreden, met als mogelijk gevolg overstroming van de Ketelpolder. Er wordt in dit kader gepleit voor verlaging van de waterstand op het IJsselmeer en/of vergroting van de doorvoercapaciteit via de Afsluitdijk. Bovendien brengt de maatregel in de ogen van deze insprekers negatieve effecten met zich mee voor het Kampereiland. Kampen komt op een eiland te liggen en wordt minder goed ontsloten.

De geul vormt een visuele blokkade in het gebied. Er zal als gevolg van de aanleg van de geul grond aan de landbouw worden onttrokken en de ontsluiting van Kampen wordt minder. Bovendien zouden er voldoende alternatieven voorhanden zijn.

Andere insprekers beschouwen de hoogwatergeul bij Kampen als een maatregel die ook op de korte termijn bescherming biedt tegen overstromingen. Zij geven de voorkeur aan de aanleg van de hoogwatergeul boven zomerbedverdieping, omdat de geul het deltakarakter van de beneden IJssel versterkt. Er zou echter wel rekening moeten worden gehouden met een aantal randvoorwaarden, die momenteel in het project IJsseldelta in kaart worden gebracht.

Effecten

Zo vrezen insprekers voor een hogere hydraulische belasting op de waterkeringen in Flevoland. De veiligheid van de primaire en regionale waterkeringen mag echter niet afnemen: de veiligheid van de primaire en regionale waterkeringen moet minimaal voldoen aan de veiligheidsnorm. Ook zou de hoogwatergeul de waterkwaliteit in de Veluwerandmeren mogelijk nadelig beïnvloeden, terwijl de waterkwaliteitsnormen langs de randmeren mogelijk juist verder worden aangescherpt, vanwege de ontwikkeling van toekomstige natuur en stedelijk gebied.

Ook wijst een inspreker op de Speciale beschermingszones in het gebied en hun onderlinge ecologische relaties. De hoogwatergeul zou volgens deze inspreker beoordeeld moeten worden op hun invloed op deze Speciale beschermingszones.

Tenslotte vraagt men zich af of de hoogwatergeul is afgestemd met woningbouwplannen rond Kampen en wijst men op de landschappelijke waarde van het gebied. Men

geeft in overweging de hoogwatergeul zo dicht mogelijk bij Kampen te realiseren om het waardevolle landschap zoveel mogelijk te sparen.

Noordwaard

Ruim 50 insprekers hebben gereageerd op de plannen voor ontpoldering van de Noordwaard. Enkele insprekers ondersteunen de keuze van deze maatregel, maar stellen dat de maatregel pas echt effect heeft, wanneer ook het buitendijkse gebied bij Avelingen is aangepast. De meeste insprekers zijn echter niet overtuigd van nut en noodzaak van deze maatregel: men betwijfelt de juistheid van de aannames over de maatgevende afvoer. Een inspreker geeft aan dat de opritten van de brug bij Gorinchem het water juist tegenhouden. Een andere inspreker geeft aan dat het naar zijn gevoel juist onveiliger wordt in de Noordwaard: de overstromingskansen nemen toe. Bovendien neemt bij overstroming de kans toe op vervuiling met alle gevolgen van dien voor volksgezondheid, natuur en milieu.

Verskillende insprekers geven aan dat volwaardig landbouwkundig gebruik van het gebied zeer moeilijk of zelfs onmogelijk wordt. Insprekers stellen zich voor dat alle ondernemers in de Noordwaard moeten kunnen kiezen om te blijven of te vertrekken op grond van een gelijke regeling. Een enkele inspreker veronderstelt, dat het gebied langzamerhand opgegeven zal worden. Hij vraagt zich ook af, of het eigenlijk niet de bedoeling is dat het gebied in de toekomst tot het Nationaal Park gaat behoren, maar dat hier nog geen openheid van zaken over gegeven wordt. Andere insprekers wijzen erop dat in het kader van het natuurontwikkelingsproject Noordwaard afgesproken is dat de rest van de Noordwaard gevrijwaard zou blijven van natuurontwikkeling.

Ruimtelijke kwaliteit

Enkele insprekers betwijfelen of de ruimtelijke kwaliteit in het gebied wel zal toenemen door de maatregel. Eén van de insprekers veronderstelt dat hiermee bedoeld wordt dat de Biesbosch groter zal worden. De polders, omringd door bosschages en kreken moeten in de ogen van een aantal insprekers behouden blijven. Ook wordt gewezen op aantasting van de cultuurhistorische waarde van het gebied. Hierbij wordt gewezen op Fort Steurgat, als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Doordat het Fort aan drie zijden zal worden ingesloten door een hoge dijk, wordt de visueel ruimtelijke kwaliteit rond het Fort aangetast. Ook het Biesboschmuseum wordt genoemd. Het museum vreest dat het mogelijk niet op de huidige locatie gevestigd kan blijven.

Recreatie

Het plan kan volgens andere insprekers positieve gevolgen hebben voor de recreatie. Nieuwe kreken in de Noordwaard kunnen de druk op overige delen van de Biesbosch verkleinen. Een andere inspreker vraagt zich juist af wat in het plan voor de Noordwaard wordt verstaan onder ruimte voor recreatie en hoe die ruimte wordt verdeeld onder de huidige recreatie-ondernemers. Ook wordt gepleit een afmeergelegenheid voor binnenschepen te realiseren aan de inlaatzijde van de ontpolderde Noordwaard.

Alternatieven

Verskillende insprekers hebben alternatieven voor de ontpoldering genoemd. Er wordt gewezen op het alternatief dat is uitgewerkt door het Platform behoud Noordwaard. Ook wordt voorgesteld om nog eens te bezien of er een buitendijks alternatief kan worden gevonden, zoals het uitbaggeren van de Merwede, het graven van geulen bij Gorinchem of in het gebied van de Sliedrechtse Biesbosch. Men pleit ervoor dat de aangedragen alternatieven objectief worden beoordeeld, voordat de planstudie Noordwaard daadwerkelijk wordt gestart.

De insprekers vinden dat er een goede schaderegeling moet komen. Men vreest dat het budget voor de Noordwaard te krap is begroot. Men betwijfelt hierdoor of de vergoedingen voor verplaatsing, planschade en nadeelcompensatie wel kunnen worden uitgekeerd.

Avelingen

Er zijn 8 inspraakreacties ontvangen over de uiterwaard-vergraving bedrijventerrein Avelingen bij Gorinchem.

Voorstanders

Enkele insprekers zijn het eens met de maatregel. Eén van hen stelt, dat verdergaande maatregelen onnodig zijn. Een andere inspreker wijst op de koppeling tussen maatregelen

in de Noordwaard en in Avelingen en is van mening, dat de noodzaak van de maatregel Avelingen ook bij eventueel uitblijven van de maatregelen in de Noordwaard blijft bestaan. De maatregel zal volgens de inspreker positieve effecten hebben op de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Hij pleit voor een voorspoedige uitvoering van de maatregel onder regie van de gemeente Gorinchem. Hiervoor zouden de financiële middelen eerder ter beschikking gesteld moeten worden dan voorzien. Als dat niet mogelijk is verzoekt inspreker het rijk om mee te denken over creatieve financieringsmogelijkheden, zoals lokale voorfinanciering.

Tegenstanders

Andere insprekers, vooral bedrijven, zijn het niet eens met deze maatregel. Men vreest voor beschadiging van de oeverconstructie of van gebouwen die dicht op de oever staan en beschadiging van afgemeerde schepen. Men vindt dat de belangen van de bedrijven die een duidelijke binding hebben met het water gerespecteerd moeten worden. Men wenst dat in de PKB wordt opgenomen dat de te nemen maatregelen geen belemmering zullen vormen voor de bedrijvigheid op Avelingen-Oost.

Alternatieven

De insprekers zijn van mening dat in de PKB niet duidelijk wordt gemaakt welke buitendijkse maatregelen ter plekke precies worden overwogen en waarom niet is gekozen voor de uiterwaardvergraving natuurgebied Avelingen, die onderzocht is als onderdeel van Basisalternatief 1 in het MER. Als alternatief voor de uiterwaardvergraving bedrijventerrein Avelingen wordt voorgesteld om maatregelen te nemen aan de zuidoever in plaats van de noordoever. Als concreet alternatief wordt genoemd het verdiepen van de uiterwaarden bij 3 van de 4 aanbruggen aan de zuidzijde tussen het landhoofd en de vakwerkbrug, in combinatie met het doorstroombaar maken van de dijk onder de A27.

Overdiepsche Polder

Er zijn 11 inspraakreacties ontvangen over de ontpoldering van de Overdiepsche Polder. De meeste insprekers plaatsen kritische kanttekeningen bij de maatregel. Een aantal insprekers wijst erop dat als gevolg van de ontpoldering woningen en bedrijfsgebouwen verplaatst moeten worden. Er wordt voor gepleit de bedrijven in de Overdiepsche polder gezamenlijk te behandelen en dat daarbij gestreefd wordt naar structuurverbetering van het gebied. Ten aanzien van de verdere inrichting van het gebied is aandacht gevraagd voor de mogelijkheid het Oude Maasje te herstellen als vaarroute.

Doordat de landbouwgronden incidenteel onder water komen te staan, zal de kwaliteit van de Overdiepsche Polder als landbouwgebied volgens de insprekers afnemen, door vervuiling van de grond en verandering van de grondwaterstanden. Het is een aantal insprekers onduidelijk welke waterstandverlaging met de maatregel bereikt wordt, en ook de inundatiefrequentie die in het gebied verwacht wordt is niet iedereen duidelijk. Men is vóór de handhaving van de zomerkade langs de polder.

Bewoners van de polder geven aan behoefte te hebben aan een goed proces om gezamenlijk tot invulling van de maatregel te kunnen komen. Verschillende insprekers spreken hun verbazing uit dat het in de planstudiefase die nu volgt, volgens de m.e.r.-procedure verplicht is varianten te definiëren. Zij geven aan dat alle betrokkenen achter de terpenvariant staan. Een andere inspreker geeft aan dat er serieus gekeken moet worden naar een combinatie van de natuurvariant en de terpenvariant, omdat dit goedkoper zou zijn. Enkele insprekers spreken de voorkeur uit voor dijkverbetering; mocht er toch gekozen worden voor ontpoldering, dan willen deze insprekers op korte termijn

(in 2007) uit de polder vertrekken. Alle sprekers vinden dat eventuele negatieve gevolgen voor de landbouw goed gecompenseerd moeten worden.

Berging van water op het Volkerak-Zoommeer

De berging van water op het Volkerak-Zoommeer heeft 29 reacties opgeleverd, waarvan 4 afkomstig van de in het gebied betrokken gemeenten en waterschappen.

Hoewel er, vooral onder deze overheden, begrip is voor de keuze om water op het Volkerak-Zoommeer te bergen, vinden de sprekers dat de negatieve effecten van de maatregel onderbelicht zijn gebleven. Een van de sprekers is van mening dat de problematiek van de hoge waterstanden wordt afgewenteld op het gebied in en rond het Volkerak-Zoommeer en vindt dat hiervoor een afzonderlijke m.e.r.-procedure doorlopen zou moeten worden.

Tholen

Stijging van het waterpeil in het meer kan volgens een aantal sprekers leiden tot overstroming van de woningen in het Waterfront Tholen en van het recreatiegebied Speelmansplaten. Voor beide zijn plannen tot uitbreiding in voorbereiding. Er wordt ook gewezen op de mogelijkheid dat schade ontstaat aan de steigers in de haven van Tholen, daarom wordt nader onderzoek gevraagd naar de mogelijkheid om de Eendracht tijdelijk af te sluiten.

West Brabant

De waterschappen en diverse gemeenten verwachten problemen met de afwatering in het stroomgebied van Mark, Dintel en de Roosendaalsche en Steenbergse Vliet in West Brabant. Dit zou volgens hen in de omliggende gemeenten en het beheersgebied van de waterschappen tot wateroverlast kunnen leiden doordat de lozingsmogelijkheden van waterschapsgemalen beperkt worden. Er leven onder de sprekers twijfels over de frequentie waarmee de maatregel op langere termijn ingezet zal worden, men verwacht een frequentie van eens in de 30/40 jaar.

Kwel

Eén spreker vraagt zich af of beperkte aanpassingen aan de dijken volstaan om berging te realiseren. Door langdurige hoogwaterstanden op het Volkerak-Zoommeer kan de kwel onder de dijken (piping) toenemen, waardoor de standzekerheid van de dijk in gevaar komt. Een andere spreker pleit er in dit verband voor, de duur van de berging zo veel mogelijk te beperken door het water na de berging terug te lozen op het Hollandsch Diep.

Deltagebied

Er zijn ook sprekers die het water liever doorgeleiden

naar de Oosterschelde, om zo de zuidelijke delta ook te benutten. Hiervoor zouden doorlaatmiddelen in Philipsdam en Oesterdam aangelegd moeten worden. Dit zou volgens hen kunnen bijdragen aan een estuariene dynamiek op het Volkerak-Zoommeer en positieve effecten hebben voor de natuurontwikkeling in de delta. Ook het sedimenttransport zou zich volgens de sprekers in positieve zin wijzigen. Eén spreker wijst op de Deltaraad als passende gesprekspartner voor nadere uitwerking van deze maatregel.

2

Een andere spreker is juist van mening dat de berging van zoet water op het Volkerak-Zoommeer leidt tot continuering van de situatie met slechte waterkwaliteit in het meer. In dit verband wordt overigens door verschillende sprekers gevraagd om afstemming op de lopende planstudie over verbetering van de waterkwaliteit op het Volkerak-Zoommeer. Zij pleiten voor het betrekken van een zoete variant voor het Volkerak-Zoommeer in die planstudie.

De sprekers geven aan dat zij ervan uit gaan dat het rijk eventuele schade zal compenseren.

Uiterwaardvergraving Heesseltsche Uiterwaarden

Er zijn 39 overwegend overeenkomstige reacties ontvangen over de uiterwaardvergraving Heesseltsche Uiterwaarden. Hierin wordt gesteld dat bewoners en direct-betrokkenen niet zijn gehoord bij het vaststellen van de maatregelen nabij Heesselt. De sprekers betwijfelen de juistheid van de taakstelling die voor het gebied is bepaald. Zij stellen dat de Heesseltsche Uiterwaarden een extra zware taakstelling hebben gekregen, terwijl in het gebied tussen Zaltbommel en Tiel recent een groot buitendijks gebied is ingepolderd, er tenminste twee woningbouwprojecten in uitvoering zijn en het gebied bij Waardenburg ontzien wordt. Dit is volgens de

insprekers geen goede invulling van het uitgangspunt dat alle (deel)gebieden een bijdrage moeten leveren.

Onduidelijkheid

De insprekers vinden dat de situatie met betrekking tot de Heesseltsche Uiterwaarden onduidelijk is. Is er sprake van een lopend project of niet? Is er sprake van kribverlaging, uiterwaardvergraving of dijkverlegging? Men wenst duidelijkheid over wat de bevolking van de Heesseltsche Uiterwaarden staat te wachten.

Effecten

De insprekers zijn tegen ingrijpen in de Heesseltsche Uiterwaarden omdat dit volgens hen een ingreep betekent in een landschap dat ontstaan is uit eeuwenlang mensenwerk. Ook worden vraagtekens gezet bij de natuurdoelstelling voor de uiterwaard: nieuwe natuur leidt volgens de insprekers tot opstuwung die de veiligheid niet bevordert. Bovendien is er volgens hen geen draagvlak onder de bevolking voor nieuwe natuur. De nieuwe natuur zoals bij Fort Sint Andries is voorgesteld, is ontoegankelijk en er komen muggenplagen. Er zal daarom volgens de insprekers eerst een onderzoek uitgevoerd moeten worden naar de effecten van natuur, voordat er voor ingrijpende maatregelen zoals uiterwaardvergraving in de Heesseltsche Uiterwaarden wordt besloten.

Verskillende insprekers denken dat een algemene kribverlaging langs de Waal de veiligheid in voldoende mate zal waarborgen. De uiterwaarden hoeven dan niet te worden aangetast.

Depots voor overtollige grond

Zeer veel insprekers hebben gereageerd op de manier waarop omgegaan zal worden met overtollige, niet-vermarktbaar grond die vrij komt bij de maatregelen. Bijna al deze reacties waren gericht tegen het depot voor overtollige grond in de Marspolder, deze reacties zijn eerder in deze paragraaf al aan de orde geweest. Er zijn echter ook ruim tien andere reacties ontvangen over deze problematiek.

In enkele van deze reacties maken de insprekers onderscheid tussen klasse 1 en 2 slib en klasse 3 en 4 slib. Er wordt gesuggereerd om klasse 1 en 2 slib te gebruiken voor het verondiepen van bestaande plassen. Hierop zou een onafhankelijke instantie toezicht moeten houden. Ten aanzien van klasse 3 en 4 slib geeft een inspreker aan tegen het omputten van schoon materiaal met verontreinigde grond te zijn en pleit voor het reinigen van dit materiaal. Een andere inspreker vindt dat klasse 3 en 4 grond moet worden gestort in bestaande depots die daarvoor zijn bestemd en ingericht, en slechts eventueel gestort moet worden in diepe plassen, maar alleen als omstandigheden

vergelijkbaar zijn met IBC-criteria. Een andere inspreker stelt, dat voor de problematiek van vrijkomende verontreinigde grond een oplossing op nationaal niveau voor verwerking en opslag moet worden gezocht. Tenslotte wordt door een inspreker voorgesteld om de af te graven grond zoveel mogelijk per schip of persleiding te vervoeren, om zo overlast door vrachtverkeer te voorkomen.

Er is ook een aantal reacties met betrekking tot concrete (potentiële) depots ontvangen. Er zijn insprekers die goede mogelijkheden zien voor het realiseren of benutten van depots op bepaalde locaties, bijvoorbeeld in de Oosterhoutsche Waarden, de Gamerensche Waard, de Cropsche Waard, de Gouverneurspolder en Heteren. Hierbij worden in enkele gevallen wel condities aangegeven. Er zijn ook insprekers die zich juist verzetten tegen bepaalde depots. Hierbij gaat het om de Koppenwaard, de Gouverneurspolder en Manuswaard.

2.8 Alternatieve maatregelen

Een groot aantal insprekers heeft alternatieve maatregelen aangedragen voor de maatregelen die zij uit het basispakket verwijderd willen zien. Meestal gaat het daarbij om andere maatregelen die dicht bij de door de insprekers afgekeurde maatregelen liggen. Deze maatregelen zijn in het voorgaande genoemd. Soms gaat het ook om andere maatregelen, die op initiatief van insprekers zijn verkend. Hieronder worden verschillende andere alternatieven genoemd die uit de inspraak naar voren zijn gekomen.

Geen binnendijkse, maar buitendijkse maatregelen

Verskillende insprekers zijn van mening dat er in eerste instantie gezocht moet worden naar maatregelen in het buitendijkse gebied. Pas wanneer dit geen afdoende oplossing van de veiligheidstaakstelling oplevert, komen maatregelen in het binnendijkse gebied in zicht.

Een enkele inspreker stelt precies het omgekeerde. Deze inspreker is van mening dat de gebiedsreserveringen niet voldoende zijn om de binnendijkse gebieden vrij te houden en bepleit daarom te beginnen met de binnendijkse ruimte, en de buitendijkse ruimte voor later te bewaren.

De IJssel: geen natuur in de uiterwaarden en baggeren van het zomerbed

Een aantal (7) insprekers is van mening dat er aanzienlijke ruimte voor de IJssel gewonnen kan worden als de opslag van bomen en bosschages in de uiterwaarden verwijderd worden. Zij zijn over het algemeen van mening dat het hierbij niet gaat om nieuwe maatregelen, maar om achterstallig onderhoud in de uiterwaarden. Het effect is volgens de insprekers aanzienlijk, omdat de aanwezige natuur volgens hen een opstuwend effect heeft. Andere, voor de betrokkenen meer ingrijpende maatregelen kunnen hierdoor volgens de insprekers voorkómen worden. In het verlengde hiervan geven ook veel insprekers aan dat zij geen voorstander zijn van het realiseren van nieuwe natuur in de uiterwaarden. Zij geven aan dat dit strijdig is met de veiligheidsdoelstelling. Volgens de insprekers is er betrekkelijk weinig draagvlak voor het aanleggen van nieuwe natuurgebieden, zeker niet voor natuur waar men niet in kan en waar alleen op afstand van genoten kan worden.

Er zijn ook 16 insprekers die van mening zijn dat er in het zomerbed van de IJssel achterstallig baggerwerk moet plaatsvinden. Sommige van deze insprekers zijn van mening dat er de afgelopen decennia niet meer regelmatig gebaggerd is in de IJssel. Wanneer dit wel gebeurt, ontstaat zoveel ruimte, dat ingrijpende maatregelen voorkomen kunnen worden. Het baggerwerk zou bovendien gunstig zijn voor de scheepvaart.

Waal-Maas-connectie

Een ander alternatief dat uit de inspraak naar voren is gekomen is het heropenen van de Waal-Maas-connectie via de voormalige overlaat tussen Dreumel en Heerwaarden. Dit alternatief is op initiatief van de inspreker al op zijn potentie onderzocht en lijkt volgens de inspreker zeer effectief te zijn voor een groot gedeelte van de Waal. De extra afvoer op de Beneden-Maas is relatief gemakkelijk op te vangen door gebruik te maken van de overhoogte van de dijken langs de Bergse Maas en Amer, en van reeds aanwezige ruimte bij Lith en Heusden. Er kan ook gekozen worden voor beperkte maatregelen tussen Lith en Heusden.

Compartimentering

In de inspraak is ook het plan 'Watervast' voorgesteld. Rond dit plan is een consortium van partijen gevormd. Dit plan voorziet in de aanleg van compartimenteringskaden met gebruik van grond afkomstig van rivierverruimende maatregelen. Door binnendijkse compartimentering wordt volgens de inspreker het overstromingsrisico beperkt, terwijl de vrijgekomen grond kosteneffectief wordt hergebruikt. Het plan is daarmee volgens het consortium niet alleen op te vatten als rampenbeheersingsstrategie, maar biedt ook een goedkoper alternatief voor de verwerking van overtollige grond.

Alternatieve trajectvisies

Een samenwerkingsverband van drie ontgronders heeft een tweetal alternatieve trajectvisies laten ontwikkelen en ingezonden als inspraakreactie. De visies betroffen de Middenwaal tussen Nijmegen en Tiel, en de Neder-Rijn tussen Rhenen en Wijk bij Duurstede. In de trajecten zijn uiterwaardmaatregelen in samenhang gezien, zo kan volgens de inspreker rivierkundig tot een totaaloplossing gekomen worden, terwijl er met één 'landschappelijk handschrift' geschreven kan worden.

De visies moeten volgens inspreker niet gezien worden als eindplan, maar als ontwikkelmodus, waarbinnen gebiedsgerichte uitwerkingen mogelijk zijn. De initiatieven kunnen daarom ook in aanvulling op de PKB ingezet worden, om ruimtelijke kwaliteit ook op andere plaatsen te vergroten. Volgens de inspreker kan een deel van de maatregelen grotendeels privaat worden uitgewerkt en gefinancierd.

Lonkend Rivierenland

Lonkend Rivierenland is in de inspraak gepresenteerd als een alternatieve visie op het rivierengebied. De visie kent een aantal pijlers. De visie is gericht op het realiseren van natuurlijke veiligheid, met royaal ruimte voor de rivier die voor lange tijd toerijkend is. De verscheidenheid van het karakter van de riviertakken moet worden versterkt en er moet een aantrekkelijke leefomgeving worden gecreëerd.

Op basis van de visie zijn concrete uitgangspunten geformuleerd. De inspreker stelt zich bergende stroming voor in het bovenrivierengebied, een vlotte doorstroming in het benedenrivierengebied, het oplossen van stedelijke knelpunten, het verbreden van het rivierlint, en beperking van de zijdelingse toestroom.

2.9 De lange termijnvisie en reserveringen

De keuze om voor de lange termijn uit te gaan van een afvoer bij Lobith van 18.000 m³/s wordt door 50 insprekers als onrealistisch beschouwd. Veel insprekers geven aan dat er bij een dergelijke afvoer al sprake is van een grote watersnood in Duitsland, waardoor de 18.000 m³/s bij Lobith niet gehaald zal worden. Verschillende insprekers wijzen naar de resultaten van de gezamenlijk Nederlands-Duitse studie en geven aan dat er op basis van die studie geen argumenten zijn om voor dit uitgangspunt te kiezen.

Een groot aantal (53) insprekers vraagt zich af welk ruimtelijk regime ter plaatse van de lange termijn reserveringen gevoerd zal gaan worden. Velen zijn bezorgd dat zij ernstig belemmerd zullen gaan worden in de uitoefening van hun bedrijf, maar ook dat hun woning zal moeten verdwijnen. Ook wordt er gevraagd naar een duidelijke begrenzing van de reserveringen. Enkele insprekers wijzen er op dat er in het MER nauwelijks aandacht is besteed aan de effecten van de lange termijn maatregelen. Enkele lange termijn maatregelen hebben in het bijzonder inspraakreacties opgeleverd. Onderstaand wordt voor deze maatregelen aangegeven om welke aspecten het gaat.

Dijkteruglegging Welsum

Er zijn 108 inspraakreacties ontvangen over de lange termijn reservering voor de dijkverlegging Welsum. In al deze reacties wordt deze reservering ter discussie gesteld. Eén inspreker stelt dat de lange termijn reservering bij Welsum overbodig is, omdat grootschalige ingrepen al uitgesloten zijn in het streek- en bestemmingsplan. Een andere inspreker stelt dat er binnenkort geulen worden aangelegd in de uiterwaarden nabij Welsum en vraagt zich af waarom in de toekomst een tweede maatregel nodig is.

In vrijwel alle reacties is aangegeven dat men twijfelt over de veiligheid die in het gebied als gevolg van een eventuele dijkverlegging ontstaat. Het feit dat er hierdoor een badkuip ontstaat geeft voor velen juist een gevoel van onveiligheid. Eén inspreker geeft aan dat de bereikbaarheid van het gebied voor hulpdiensten zal verslechteren en mogelijk zelfs boven de norm komt te liggen.

Sociaal-economische effecten

Volgens de insprekers moeten ongeveer 35 gezinnen en een tiental bedrijven wijken wanneer tot de dijkverlegging wordt besloten. Er is grote onzekerheid over de toekomst ontstaan onder betrokkenen. Ook vreest men voor een waardedaling van woningen en bedrijven als gevolg van schade door stijgend grondwater. Vooral het verdwijnen van woningen en bedrijven heeft volgens de insprekers aanzienlijke consequenties voor de sociale structuur en de verdere ontwikkeling van het dorp. Men vreest dat het dorp zal vergrijzen en uiteindelijk het huidige voorzieningen-niveau zal verliezen. De school, het dorps huis en het verenigingsleven zullen verdwijnen. De dijkverlegging leidt in de ogen van de insprekers daarom tot onaanvaardbare sociaal-economische gevolgen voor de dorpsgemeenschap in Welsum. Men geeft daarbij aan dat de dorpsgemeenschap recent ook al zwaar getroffen is geweest door de MKZ-crisis. Bovendien geeft men aan niet overtuigd te zijn dat de ruimtelijke kwaliteit van het gebied zal verbeteren.

Alternatieven

Veel insprekers zijn van mening dat er voldoende mogelijkheden zijn om de taakstelling elders, vooral in het buitendijkse gebied op te lossen. Eén inspreker meent dat het plan voor de dijkverlegging Welsum onlogisch is, omdat Welsum op een relatief hoge oeverwal ligt, die al 800 jaar wordt bewoond. De IJsseltakken gingen hier oostelijk en westelijk langs. Het zou daarom logischer zijn gebruik te maken van het lage gebied tussen rivier en Veluwe, waar de oude IJsseltakken zijn omgevormd tot afwateringskanalen. Hierbij moeten wel alle belangen worden afgewogen, want alle oplossingen doen pijn. Een andere inspreker stelt voor de dijk verder landinwaarts achter Welsum langs te leggen, zodat het dorp kan worden gespaard.

Een andere inspreker stelt als alternatief een hoogwatergeul voor langs het tracé van de wetering, westelijk van Welsum, ook hierdoor wordt het dorp gespaard.

Dijkverlegging Den Nul - Fortmond

Over reservering voor de dijkverlegging Den Nul - Fortmond zijn 70 inspraakreacties ontvangen. Insprekers zijn van mening dat deze maatregel een marginale bijdrage levert aan het oplossen van de lange termijn taakstelling en niet in verhouding staat tot de negatieve effecten voor de omgeving. De insprekers zijn het niet eens met de maatregel. Men vindt een reserveringsperiode van 10 jaar niet acceptabel. Men stelt dat hoge waterstanden op het traject Den Nul-Fortmond nog nooit tot kritische situaties hebben geleid. Men vindt het gebied te kleinschalig voor zo'n grote ingreep. Ook wijzen zij op de negatieve effecten die zouden ontstaan wanneer de maatregel zou worden

uitgevoerd. Er moeten verschillende cultuurhistorisch waardevolle en beeldbepalende boerderijen en woningen, monumenten en bedrijven wijken voor deze maatregel. Voor de woningen die blijven, verdwijnt het uitzicht, doordat er 8 meter hoge dijken in het gebied komen. De waarde van de woningen zal hierdoor afnemen. Enkele insprekers wijzen op de waardevermindering van landbouw-bedrijven en de beperking van uitbreidingsmogelijkheden van deze bedrijven. Een andere inspreker is van mening dat de eventuele dijkverlegging tot kapitaalvernietiging leidt, omdat de huidige dijk en weg N337 verplaatst moeten worden, terwijl ze in goede staat verkeren. Men vreest ook voor negatieve effecten op de waterhuishouding in het gebied. Ook geeft men aan dat de maatregel ten koste van het fraaie natuurlandschap gaat en dat de zwemplek 'de kolk' verloren zal gaan.

Alternatieven

Omdat insprekers van mening zijn dat natuurbehoud niet ten koste mag gaan van de broodwinning van mensen, stelt men voor de doorstroomcapaciteit van de IJssel toereikend te maken. Insprekers wijzen op de natuurontwikkeling in de Duursche Waarden, die volgens hen de doorstroming hindert, en stellen voor daar de bosschages te verwijderen en de zomerkaas te verwijderen. Men stelt voor kribben in de IJssel te verlagen, de IJssel zelf te verdiepen en te verbreden en het water bij Kampen sneller en beter af te voeren via een hoogwatergeul. Ook wordt dijkverhoging gesuggereerd.

Dijkverlegging Drongelen

Over de lange termijn reservering voor de dijkverlegging Drongelen zijn 51 inspraakreacties ontvangen. De insprekers geven aan ontevreden te zijn over het besluitvormingsproces dat heeft geleid tot de keuze voor deze maatregel. Men stelt dat er voor de lange termijn reservering Drongelen geen draagvlak bestaat bij gemeente en bewoners en pleit voor heroverweging. Ook de status van het besluit tot reservering wordt als onduidelijk ervaren: men vraagt zich af of het besluit nu een concrete beleidsbeslissing is of niet. Inhoudelijk trekt men de noodzaak voor deze maatregel in twijfel, omdat de inzet van de maatregel afhankelijk is van de Integrale Verkenning Maas, die nog niet beschikbaar is. Bovendien heeft deze maatregel volgens de insprekers niet de voorkeur van de regionale bestuurders, omdat deze niet is opgenomen in het Regioadvies.

Effecten

Er is in de inspraakreacties ook gewezen op mogelijke negatieve effecten van een eventuele dijkverlegging. In een inspraakreactie wordt gewezen op het feit dat in de oorlog veel verwoest is geweest en dat Drongelen en Meeuwen na de oorlog helemaal zijn opgebouwd. De dijkverlegging

heeft invloed op het levenswerk dat men heeft opgebouwd. Men vraagt zich af hoeveel en welke woningen hierdoor worden getroffen. De mensen die direct worden getroffen door de dijkverlegging moeten weer helemaal opnieuw beginnen. De mensen die niet weg hoeven, krijgen te maken met verzakkingen, omdat de huizen niet onderheid zijn. Ook wijst een inspreker erop dat hij veel grond heeft die in het gereserveerde gebied ligt, en dat hij vreest dat het voortbestaan van zijn veeteeltbedrijf in gevaar is. Een inspreker, die met zijn familie een lange verbondenheid met het gebied heeft, wijst op de hoge landschappelijke waarde van het gebied, met name het Oude Maasje. Een dijkverlegging zou deze waarde aantasten. Ook wordt erop gewezen dat de kom van Drongelen onder water komt te staan, dat het Oude Maasje niet langer het water uit het Land van Altena kan afvoeren en dat het gemaal gesloopt zou moeten worden.

Een andere inspreker, een waterbedrijf, stelt met verbazing kennis te hebben genomen van de lange termijn reservering Drongelen, omdat in dit gebied een waterwinning is gevestigd. In het MER is volgens de inspreker ten onrechte gesteld dat er geen drinkwaterwinningen zijn langs de Bergse Maas en Amer. De inspreker gaat er van uit dat er sprake is van een misverstand en dat een mogelijke dijkverlegging bij Drongelen als mogelijke maatregel uit de PKB wordt verwijderd.

Alternatieven

Verschillende insprekers vragen zich af in hoeverre alle mogelijke maatregelen zijn afgewogen en wijzen op alternatieve maatregelen. Men wijst in dit verband op een dijkteruglegging aan de zuidzijde van de Bergse Maas. Ook worden buitendijkse maatregelen gesuggereerd, zoals verdieping van de vaargeul en uiterwaarden of het verwijderen van flessenhalzen.

Vragen

Wanneer de reservering voor de dijkverlegging Drongelen gehandhaafd wordt, heeft men een aantal vragen. Men verwacht een onderbouwing van de keuze om geen alternatieven in beeld te brengen. Ook verzoekt men het te reserveren gebied duidelijk te begrenzen. Ook wil men helderheid over de kans dat de maatregel daadwerkelijk wordt uitgevoerd, over de termijn waarop dat gebeurt en over de uitvoeringswijze. Men verwacht een analyse van de directe gevolgen voor de omgeving. Men wil zicht krijgen op de opties voor bewoners die moeten wijken en op de manier waarop schaduwwerking gecompenseerd wordt.

Dijkverlegging Loenen

Er zijn 11 reacties ontvangen over de dijkverlegging Loenen. In een aantal van deze reacties wordt steun uitgesproken voor de reservering, omdat dijkteruglegging als een robuuste maatregel wordt gezien. Er is bovendien steun voor de maatregel, omdat men maatregelen aan de zuidkant van de Waal tegenover de dijkverlegging Loenen bezwaarlijker vindt.

Er zijn ook enkele insprekers die het niet eens zijn met de reservering voor de lange termijn dijkverlegging te Loenen, omdat bij eventuele realisatie van de maatregel huizen, het cultuurlandschap er omheen én bijzondere plantengroei worden aangetast.

Verschillende insprekers vragen aandacht voor het landgoed Loenen, waar de reservering voor de dijkteruglegging Loenen doorheen loopt. Dit landgoed is door de voormalige eigenaresse overgedragen aan Staatsbosbeheer met de opdracht het in de huidige vorm voor toekomstige generaties te behouden. Enkele andere insprekers vragen daarnaast aandacht voor monumentale boerderijen en historische bebouwing.

Gezien het voorgaande, bepleiten verschillende insprekers een andere begrenzing voor de reservering op te nemen. Ook zou de reservering afgestemd moeten worden met al in gang gezette ontwikkelingen in het gebied. Door een ruimere reservering op te nemen kunnen alternatieven voor de dijkverlegging Loenen open blijven. Een andere mogelijkheid die naar voren is gebracht is het vergraven van de Loenensche buitenpolder in combinatie met ontgraving van de Staartjeswaard.

2.10 Reacties van belangengroeperingen

Scheepvaart

Door enkele insprekers is specifiek gewezen op de belangen van de scheepvaart. Zij zijn van mening dat het geven van ruimte aan de rivier niet ten koste mag gaan van een veilige scheepvaart, de huidige minimale vaardiepte en de aflaaddiepten voor de scheepvaart. Eén inspreker geeft aan dat kribverlaging nadelig is voor de vaardiepte, een ander geeft aan liever geen nevengeulen te zien. Het uitbaggeren van de rivier heeft de voorkeur van de insprekers, er is de garantie gevraagd dat er in de toekomst niet bezuinigd wordt op het noodzakelijke baggerwerk.

Ook is verzocht om een nader, tweedimensionaal onderzoek naar de effecten van de maatregelen op de Minst Gepeilde Diepgang, de bereikbaarheid van havens etc. Maatregelen die nadelig zijn voor de vaardiepte zouden gecompenseerd moeten worden door bijstellingen van het ontwerp. Wanneer de effecten voor de scheepvaart in de praktijk tegenvallen, moeten deze volgens insprekers alsnog gecompenseerd of ongedaan gemaakt kunnen worden.

Landbouw

Naast vele individuele agrariërs hebben 23 landbouworganisaties een inspraakreactie ingestuurd. Verschillende van deze insprekers wijzen erop dat ruimtelijke kwaliteit niet alleen gevormd wordt door natuur, maar ook door de landbouw in het plangebied. De landbouw draagt volgens

hen bij aan de openheid van het landschap en garandeert door goed beheer het behoud daarvan. Een andere inspreker is van mening dat de visie op de landbouwkundige functie in de voor het project ontwikkelde toekomstbeelden onvoldoende is ingevuld.

De landbouworganisaties zijn bezorgd over de mogelijke negatieve effecten op de landbouw. Eén van deze organisaties stelt dat de veiligheid van het riviereengebied ook met dijkversterking kan worden gewaarborgd en dat rivierverbreding niet nodig is. Een ander geeft aan liever kribverlaging te zien, omdat ook hiermee uiterwaardvergravingen, bijvoorbeeld in de Huissensche waarden voorkomen kunnen worden.

Verskillende insprekers geven aan dat eventuele negatieve gevolgen voor landbouwgebieden gecompenseerd moeten worden. Hierbij worden concrete gebieden genoemd, zoals de Overdiepse Polder of de Noordwaard. Ook geeft men aan dat de reserveringen de normale ontwikkeling van bestaande bedrijven niet mogen frustreren. Hierbij wordt concreet gewezen op situaties als in Welsum, Noorddiep en de Rijnstrangen. Men geeft aan dat de gebruikswaarde van landbouwgronden mogelijk vermindert, bijvoorbeeld door binnendijkse kwel. De vernatting van landbouwgrond die hierdoor optreedt, maakt melkveehouderij onmogelijk. De vraag is of dergelijke gebieden behouden worden voor extensieve beweiding. Ook geven enkele insprekers aan dat de verlaging van zomerkades met zich brengt dat landbouwgronden vaker overstroomd. Dit heeft volgens de insprekers niet alleen consequenties voor de kwaliteit van de landbouwgrond, maar is ook van belang in verband met het voedselveiligheidscertificaat, waarvoor aangetoond moet worden dat het gietwater veilig is.

Recreatie

Er zijn 6 reacties ontvangen namens 10 belangenverenigingen op het gebied van recreatie. Er zijn verschillende meer algemene opmerkingen gemaakt. Eén inspreker meent dat de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier moet worden aangepast, omdat deze de recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden sterk beperkt. Eén inspreker vindt dat maatregelen in de buurt van steden als hoofd-functie recreatie moeten krijgen. Een andere inspreker vindt dat de bergingslocaties een belangrijke recreatieve rol kunnen spelen en dat daar bij de inrichting al rekening mee gehouden moet worden. In de reacties komen verder zowel water- als landrecreatie aan de orde.

Waterrecreatie

Verskillende reacties geven aan dat het vertrekpunt bij de maatregelen zou moeten zijn dat de mogelijkheden voor de recreatievaart versterkt moeten worden. Zo stelt één

inspreker dat bij zomerbedverdieping rekening moet worden gehouden met de bevaarbaarheid van jachthavens. Ook bij de aanleg van hoogwatergeulen zou het gebruik voor recreatie in het oog gehouden moeten worden. Een aantal locaties wordt expliciet benoemd. Eén inspreker pleit voor de Uiterwaardvergraving Huissensche Waarden, in plaats van kribverlaging, vanwege de mogelijkheden voor recreatie. Ook is gewezen op de kansen die er bij Lent zijn om het nautisch veiligheidsknelpunt in de oostelijke recreatieve vaarverbinding op te lossen. In Meinerswijk moet volgens een inspreker recreatie als nevenfunctie toegekend worden. Eén inspreker vindt het Eiland van Maurik en Eckse waarden kansrijk. Een inspreker ziet kansen voor versterking van de recreatiefunctie van het Munnikenland, onder andere voor de watersport. Een andere inspreker stelt dat in de Noordwaard in het verleden veel watersportmogelijkheden verloren zijn gegaan. Er is in dit kader gewezen op kansen voor recreatie in de Noordwaard, om zo de druk op overige delen van de Biesbosch te verkleinen. Ook is gesuggereerd om het Oude Maasje als vaarroute te herstellen. Eén inspreker ziet mogelijkheden voor een bevaarbare hoogwatergeul Kampen, in plaats van zomerbedverdieping.

Landrecreatie

Een inspreker stelt dat in het project wel aandacht voor recreatie aanwezig is, maar dat de aandacht voor wandelen zeer gering is. Het kan daarbij gaan om het maken van ommetjes, maar ook om langere wandelingen of het struinen en natuurgericht wandelen. Een aantal maatregelen beïnvloedt met name de samenhang in padenstructuren. Inspreker wijst op de mogelijkheden die de uiterwaarden kunnen bieden voor de wandelaar. Er wordt daarom een algemeen pleidooi gedaan om meer uiterwaardvergravingen in het basispakket op te nemen. Hoogwatergeulen bevorderen de recreatie volgens de inspreker niet.

Eén inspreker wijst ook op de belangen van fietsers. Concreet wijst deze insprekers op de functie die kribben vervullen voor het functioneren van de fietsponten bij Druten en bij Varik.

Grondeigenaren

Enkele insprekers wijzen op de belangen van grondeigenaren. Men is van mening dat het particuliere grondbezit maximaal gerespecteerd dient te worden. Over de toekomstige rol van de grondeigenaar moet meer duidelijkheid ontstaan. Dit kan door met zittende grondeigenaren te spreken, bijvoorbeeld over hun rol als particulier natuurbeheerder bij onttrekking van grond aan de landbouw. Bovendien zouden particulieren in aanmerking moeten komen voor aankoop van gronden om deze in te richten en te beheren.

Verschillende insprekers vragen om meer maatregelen in het buitendijkse gebied, omdat volgens hen grondeigenaren geïnteresseerd zijn in ontgronding en ontzanding. Dit kan leiden tot een kostenreductie. Andere insprekers stellen dat ook bij binnendijkse maatregelen een taak is weggelegd voor particuliere grondeigenaren bij inrichting en beheer.

2.11 Schadevergoeding

Veel insprekers (149) verwachten schade aan have en goed als gevolg van de maatregelen. Het gaat daarbij zowel om schade aan woningen, als ook om schade door bemoeilijkte afvoer van beken en andere waterlopen die door de maatregelen minder goed kunnen afwateren. Er is ook aandacht gevraagd voor schade door kwel, beëindiging of verplaatsing van bedrijven, verhuizing en schaduwshade.

Kwel

In een groot aantal inspraakreacties wordt de verwachting uitgesproken dat als gevolg van de dijkerugleggingen, de uiterwaardvergravingen en eventueel de hogere waterstanden tegen dijken de kwel in het binnendijkse gebied toe zal nemen. Dit zou volgens de insprekers kunnen leiden tot schade voor landbouwbedrijven (vooral fruitteelt), woningen en natuur. De insprekers zijn van mening dat deze schade zoveel mogelijk voorkomen zou moeten worden. Waar dit niet mogelijk is, mag dit volgens hen niet leiden tot hogere waterschapslasten, maar moeten de kosten hiervan door het rijk worden gedragen.

Beëindiging of verplaatsing bedrijf/gedwongen vertrek bewoners

Zowel de maatregelen uit het basispakket als de eventuele uitvoering van lange termijn maatregelen kan ertoe leiden dat een aantal (landbouw)bedrijven en woningen niet op hun huidige locatie kunnen blijven. Er zal daarom sprake zijn van bedrijfsverplaatsing of bedrijfsbeëindiging en ook van verhuizing van bewoners. De insprekers die dit (mogelijk) aangaat geven vrijwel zonder uitzondering aan dat zij ervan uit gaan, dat het Rijk de hierbij betrokken kosten volledig zal vergoeden.

Schaduwshade

Een ander deel van de inspraakreacties betreft de schaduwshade die volgens de insprekers nu al optreedt in de gebieden met reserveringen voor de lange termijn maatregelen. Men is van mening dat de woningen minder goed verkoopbaar zijn en minder op zullen brengen. Een aantal insprekers geeft aan hierdoor grote onzekerheid te ervaren, hetgeen men zeer belastend vindt. Een aantal insprekers geeft aan het spreekwoordelijke appeltje voor de dorst voor de periode ná pensionering hierdoor mis te lopen.

